

műsorát. Megbeszéljük előre az opera szövegét, zenei tartalmát, megnézzük a színpadképeket, aztán a partitúrával a kézben, vagy a nélkül, a „Tannhäuser“-t pl. németül hallgatjuk. Mióta tudják, hogy hogyan kell hallgatni, nem közönséges a beállítottságuk a komoly zenevel szemben, és nem hogy Lehár, de még Souppé is megbukott náluk Beethoven, Wagner vagy Verdi után, ahogy egyik tanítványom egy a komoly koncerthez csatlakozó gramfon-hangversenyénél, míg elzárta türelmetlenül a kék szülékét, megjegyezte.

Körmöczy László dr.

Megjegyzések a válaszra. 1. A szerkesztőhöz intézett s majdnem teljes terjedelmében közölt levél utolsó mondatában tanártársunk a két dolgozattal kapcsolatban *osztályának* „arról az elitibb 1/5-éről“ beszél, „amelyik nemcsak tanult, de messze a többi elé ugrotott azzal, hogy megértette és éli azt, amit kedvessé“ tett számukra.

2. *Egynehány kiválóbb növendék* (azok 20 százaléka!) számára tehát értékes és nagy hatású szellemi megmozdulást, gyarapodást jelentett a tanár nagy és körültekintő munkája.

3. Félő azonban, hogy ennél a két feladatnál a felvilágosításban kifejtett *járulékos* célok mellett másodrendűvé lett a *főcél*: a fogalmazásra, az összefüggő gondolatközlésre való nevelés szempontja.

4. Csak *minden tanuló* dolgozatának objektív vizsgálata dönthetné el, hogy a tanárnak ez a tiszteletreméltó és jószándékú erőfeszítése a növendékek nagyobb részében is sikerrel járt-e: hozzájárult-e ez a két dolgozat is a mindennekfelett való cél eléréséhez; az írásbeli kifejezőképesség neveléséhez.

5. Csak az ilyen alapos vizsgálat győzhetne meg arról, hogy a tanárnak az együttes előkészítő munka folyamán sikerült az igen súlyos *tárgyi nehézségeket* (a tudományos kutató-munka meg-

értése, programzene értelmezése) a növendék újtájból elhárítania.

6. Ne felejtjük ugyanis el, hogy a *gimn. V. o-dba* járó, tehát 15—16 éves gyermekeknek kellett a két dolgozatot elkészíteniök.

tb.

Hozzászólás Nagy Miklós: A gyakorló középiskola tökéletesítése c. cikkéhez.

Nagy Miklós említett cikkéből a hitvátság szerető pedagógus lelke tükröződik; mégis, amikor hozzászóllok, nem a fiatal daru szerepét akarom magamra vállalni, hanem azt szeretném vázolni, hogyan látjuk mi, az érdekeltek a kérdést.

Mindenekelőtt a jelölteknek a tudományos és gyakorlati pedagógiában való alapos kiképzését veszem, mint olyant, ami anyagi áldozatokba nem kerül és könnyen megvalósítható. Helyes a megállapítás, hogy a mai kiképzés ezen a téren elégtelen. Elégtelen főképpen azoknál a jelölteknél, akik csak félévet gyakorolnak. Ha már méltányosságból — katonai szolgálat — félévelengedésben részesülünk, nem szabadna azt abból az időből kapnunk, amelyre a legnagyobb szükségünk van.

Hibás az is, hogy a jelölt pedagógiával csak a vizsgálat előtt foglalkozik. Erre a foglalkozásra pedig a legtöbb esetben rányomja bélyegét a vizsgára készülési jellege. Kétségen kívüli dolog, hogy az egyetemnek nem a tanárképzés a célja. Éppen ezért kellene a tanárképzőintézeteknek olyan előadásokról gondoskodni, amelyek az egyetem egyoldalú kiképzését helyesen kiegészítik.

Nagyon helyes és célszerű lenne az említett pedagógiai havi szemle létrehozása. De ezt csak úgy lehetne megvalósítani, ha a tanári pályára készülőket az első perctől kezdve — tehát nemcsak a gyakorlófélévben — erre a pályára nevelnék. Ezt a tanárnevelést a

gyakorlófélev nem megkezdeni, hanem betelözni lenne hivatott. Ennek nagy hiányát érezzük. Ezért van az, hogy a jelöltek nagy részében semmi lelkesedés és hivatásérzés nincs és mindjárt első órájukat tehernek érzik; nem is szólva arról, hogy a pedagógiát szakfárnyaikk mellett egyenesen lenézik.

Az, hogy a négy egyetemnek csak három gyakorlóiskolája van, még nem lenne olyan nagy hiba. A gyakorló iskolák ügysem reális iskolák, mert: tökéletesebb a felszerelésük, szelektált a tanári karuk és agyonkísérletezettek a növendékek. Ezekben az iskolákban a növendékek abban a tudatban élnek, hogy a jelöltek kísérleti nyulak, akiknek minden szavát, mozdulatát hivatalos kritika kíséri. (Ezzel nem a kritika ellen szólok, mert arra szükség van.) Ott a jelölt nem tanít, hanem felel. Szegeden nincs gyakorló középiskola. Hogy a felszerelés nem tökéletes: nem baj. Nagyobb munkával pótoljuk a hiányokat. Még mindig jobb, mint a jól felszerelt gyakorlóiskola után csalódással venni kézbe egy kis vidéki iskola fizikai laboratóriumában a reszelőt, kalapácsot, hogy a kísérlethez szükséges egyszerű készüléket valami módon összeállítsuk.

Ez az oka annak, hogy túlzottnak kell ítélni azt a kijelentést, mely szerint: „... inkább 100 magyar középiskola nélkülözön felszerelésben, de a gyakorló középiskolának meg kell adni, amire szüksége van...”. Nem arra kell törekedni, hogy egy iskola, esetleg a többi rovására tökéletes legyen, hanem arra, hogy mindegyik színvonala emelkedjék. A nemzetnevelés általános érdekeivel ellenkezik az idézett rész.

A tanárjelöltek nagy része ma már kenyeret keres, hiszen sokan már nem vehetik igénybe a szülői támogatást. Kenyérkeresetük természetesen szorosán kapcsolódik ahhoz a helyhez, ahol egyetemi tanulmányaikat végzik. Hogyan

tartanak fenn magukat ezek a jelöltek akkor, ha Budapestre kellene költözniök a gyakorlóiskolába?

Viszont helyes lenne az, ha a nyári hónapokban vinnék fel a jelölteket néhány hétre egy, a tervezetben vázolt internátusba, ahol a leirt, szigorú napi-rend szerint élnének, általános érdekű és pedagógiai vonatkozású előadásokat hallgatnának. Itt sportolnának, társalognának, táncolhatnának, szóval társadalmi életet élhetnének.

A szelekciót a mai rendszer mellett csak nehezen lehetne keresztülvinni. Az egyetemi felvételeknél csak igen kirívó esetekben lehetne megtenni, mert azt, hogy kiből lesz jó tanár, akkor még eldönteni igen kétséges. Erre vonatkozólag az egyetemi tanulmányi előmenetel sem ad semmi tájékoztatót. Viszont a gyakorlóév előtt — tehát az egyetemi tanulmányok után — már igen kényes dolog, mert könnyen négy év egyetemi munkája menne kárba.

A főcél az lenne, hogy a jelöltekben a lelkesedést a legmagasabb fokra emeljék, hogy maga a tanári társadalom nevelné kapcsolat fenntartásával a jövő tanári társadalmát. Ezzel szemben a gimnáziumba lépő jelöltet — tisztelettel adózom a kivételnek — leendő tanártársai (főképpen a fiatalok) mérhetetlen közönnnyel, olykor kirívó leki-csinyléssel fogadják. Ilyen körülmények között nehéz beleilleszkedni a „tanári társadalomba”.

Végül szeretnék rámutatni arra, hogy Nagy Miklós túl sötétnek látja a helyzetet akkor, amikor azt mondja, „ne álltassuk sem magunkat, sem a közvéleményt, sem hivatalos hatóságainkat azzal, hogy a középiskoláknál dolgozó mai tanári társadalom jó”. Minden pályán vannak jók és rosszak. Itt is. Vannak fáradtak, elfásultak, de még a mostani viszonyok mellett is ezeknél többnek lelkében él a hivatás és az ifjúság ne-

velésének és oktatásának felémelő ér-
zése. *Masznyik Lajos.*

Magyar könyvet a külföldön élő magyaroknak! A budapesti Váli-utcai polgári fiúiskola IV. B. osztályú növendékei Ravasz Illés tanár vezetése mellett a külföldön élő magyar gyermekek részére 180 darab könyvet gyűjtöttek össze. (Szépirodalom, gyakorlati irányú szakkönyvek, daloskönyvek stb.). 51-et a Francia Magyar Egyesületek Szövetségének, 67-et a winniepei (Kanada) magyar konzulátusnak, 62-t pedig a buenos airesi magyar követségnek küldtek el a Magyarok Világkongresszusa Állandó Szervezeti Irodája (Bp., V., Géza-u. 4.) közvetítésével. A tanulók minden könyvbe néhány meleg sor kíséretében beírták nevüket és címüket, abban a reményben, hogy majd élénk levélkezés indul közöttük. Válaszként — egyelőre — már meg is kapták az ottani magyar nyelvű újság egy-egy példányát. E megmozdulás hazafias, erkölcsi és pedagógiai jelentősége és értéke nyilvánvaló. Azt pedig, hogy mit jelent a magyar könyv az idegenbe szakadt magyarok részére, legjobban illusztrálja az Association Hongroise de France hosszú leveléből vett rövid szemlény: „oly meghatóan kedves volt a kis magyar diákoknak ez a gondolata, hogy messzi idegenben élő testvéreiknek elküldjék kiolvasott könyveiket és hogy az elküldött könyvekbe pár meleg sort írjanak be — annyira mélyesen kifejező megmozdulása volt ez a mi közös örök összetartozásunknak — hogy ezt talán csak az idegenbe verődött magyarság tudja kellőképpen átérzeni . . . Dacára a hazuról kapott, végtelenül áldozatkész hivatalos segítségnek . . . soha sincsen elég könyvünk . . . S ha minden magyar fiú vagy kisleány elküldene egyszer-másszor elolvasott könyvei közül egyet, néhány beragasztott testvéri sórral, akkor sok-

kal, de sokkal könnyebbé válna a magyar összetartás megszervezése — és a jövő egészséges, testvéri érzéstől áthatott nemzeti megújulásának előkészítése.“ „Bár mások is követnék példájukat!“ W.

Budapesten az új tanévben 8410 gyermek jart *óvodába*, pedig a népszámlálás adatai szerint Budapesten 30.561 a 3—5 éves gyermekek száma. Jelenleg 40 *gyermekotthon* és 72 *napközi otthon* csoport működik. A bejáró gyermekek 80 %-a igénybe veszi a napközi gondozást. Ezért „letjogosultsága csak annak az óvodának lehet, amely a napközi gondozás kérdését is megoldja.“ Az elemi iskola alsó négy osztályában csökkent a tanulók száma. A községi elemi iskolákban egy tanóra átlag 31'2, a nem községi iskolákban pedig 27'2 tanuló jut. Az elemi iskolák felsőbb osztályai-
ban emelkedik a tanulók száma, mert egyre jobban kedvelik azok a szegénysorsú szülők, akik nem tudják gyermekeikkel elvégeztetni a polgári iskolát. A továbbképző népiskolák benépesítése terén még hiányok tapasztalhatók, mert a munkaadók nem szívesen alkalmaznak tanköteleskorút. „E tekintetben gyökeres orvoslás csak úgy biztosítható, ha a tanköteleskorúaknak tanév közben munkára való alkalmaztatása törvényileg korlátozáshoz köttetnek.“ Az iskolán kívüli népművelés vidéki irodalmi alakulatokkal is felvette a kapcsolatokat. Az év első felében volt 6217 népművelési előadás, 28 műsoros délután, 77 hangverseny, 995 gyermekszórakoztató előadás, 782 kirándulás, 43 színházi előadás. Összesen volt 26.265 „tanítási és szórakoztatási“ alkalom. Az ismeretterjesztő előadásokat mintegy 52.000-en látogattak. Ennyire tehető a szórakoztatási alkalmakat látogatók száma is. (Ősz Béla kir. tanfelügyelő jelentéséből, a Város VII. évf. 1937. márc. 10. szám.) W.